REPERE ISTORICE PRIVIND APARIȚIA PROFESIEI DIDACTICE

Marianna SAVVA
CZU: 37(091) savva.mariana90@gmail.com

Profesia didactică, fiind considerată una dintre cele mai vechi profesii, a demarat odată cu ierarhizarea poziţiilor sociale în cadrul societăţii într-o anumită perioadă istorică. Inițial, educația se realiza spontan, în procesul de activitate comună și comunicării dintre oameni, și nu implica prezența profesorilor ca un grup de oameni special aparte. Cu toate acestea, pe măsura dobândirii unor experiențe, oamenii conștientizau importanța educației. Societatea nu era în măsură să existe și să se dezvolte, în cazul în care tânăra generație, care venea, nu era pasibilă să înlocuiască generaţia mai în vârstă. Educația într-o societate primitivă nu a implicat prezența unei categorii profesionale aparte, ci fiecare adult și persoană în vârstă putea acționa în calitate de tutore [1, p. 44].

Concomitent cu dezvoltarea societății, apare și un nou tip de activitate umană – pedagogică și, mai întâi, *instruirea:* transferul de cunoştinţe de către persoanele mai experimentate celor mai puțin experimentate. În ceea ce privește perioada timpurie a omenirii, putem vorbi doar despre tendințe care indică apariția celor mai primitive forme de educație. Copiii imitau comportamentul adulţilor în casă, munca în comun, iar principalele mijloace de difuzare și de dobândire a cunoștințelor și a experienței în societatea primitivă au fost ***exemplul*** și ***exercițiul*** [2, p.43].

Una din ideile centrale în acest proces era socializarea copiilor în vederea pregătirii lor pentru viața în comunitate şi pentru a deveni utili în menţinerea şi supravieţuirea în comunitatea din care făceau parte [3, p. 26]. Prin urmare, experiența şi înţelepciunea constituiau o primă formă rudimentară de filosofie a comunităţii, bătrânii fiind primii „filosofi” ai grupului. În acest fel s-a realizat prima „specializare profesională de tip educațional”, care să se ocupe în mod deosebit de socializarea şi educarea copiilor în comunitate [4, p. 27].

În cadrul evoluției societății, îndeosebi la fazele târzii ale dezvoltării, se constată schimbări semnificative în practica educației. Una dintre ele a fost apariția prototipurilor instituțiilor de învățământ – așanumitele ,,case de tineret", organizate în scopul învățării băieților și fetelor să deprindă anumite abilități de muncă. Creșterea cunoștințelor, cu privire la muncă și credințele religioase, crearea de ,,case de tineret" a generat apariția unei categorii de oameni care s-au dedicat educației și educării generației tinere. ***Profesorii încep să se remarce într-un grup profesional special.*** Astfel, în fazele târzii ale sistemului comunitar primitiv, apare o stratificare socială treptată a societății, ceea ce duce la diferențierea socială în educația copiilor și la sporirea rolului educațional al familiei. Pentru a educa copiii nobilimii tribale și ai preoților, au fost create școli speciale închise, unde are loc procesul educațional, ghidat deja de persoane speciale – profesori. Ceilalți copii, în mare parte, primeau o educație în familie și deveneau moștenitorii meșteșugului-profesiei de la părinți; principalul factor al educației rămânea în acea perioadă mediul sociocultural înconjurător. Deci, au existat premise pentru divizarea pedagogiei în două ramuri – științifice și empirice (populare) [5, p.46].

În **Babilonul antic, Egipt și Siria, pedagogi erau adesea preoții, iar în Grecia Antică** – cei mai inteligenți, înțelepți și talentați cetățeni – filosofii.

Etimologic cuvântul ,,profesor" provine din limba greacă veche şi semnifica ,,conducătorul copilului", inițial fiind numită o persoană specială (mai frecvent era un sclav), care însoţea copilul la școală și înapoi. Mai târziu, acest termen a fost utilizat pentru toți cei care învățau și educau copii [6, p.37]. **În Grecia Antică** profesorii erau, de regulă, sclavii care nu erau potriviți pentru nicio altă ocupație, dar manifestau fidelitate casei imperiale. De obicei, au fost de origine străină – traci sau asiatici, care de cele mai multe ori vorbeau o limbă greacă stâlcită. La sfârșitul Republicii Romane, obiceiul de a păstra un învățător în familie s-a transmis la romani, în special pentru a învăța limba greacă, maniere de comportament și tradiții.

Treptat, rândurile profesorilor au fost completate și cu femei, care se preocupau de educația minorilor. În timpul Imperiului un rol educativ – de învățător, îl aveau sclavii care îi învățau pe alți tineri

sclavi care sunt sarcinile și metodele de slujire pentru stăpânul său. Acești ucenici – sclavi, (**capillati) trăiau împreună într-o cameră numită *paedagogiu*, sub îndrumarea unui profesor** [7, p.265]. Filosoful antic grec Socrate, i-a conferit pedagogului şi actului predării o importanță deosebită, ba chiar mai valoroasă decât viața – atunci când se confruntă cu posibilitatea de a alege între viață și cunoaștere, Socrate cunoscând ce îl așteaptă a luat cupa otrăvitoare. În opinia sa, scopul principal al profesorului era să conducă elevul spre adevăr prin întrebări și răspunsuri bine gândite. În căutarea adevărului, filosoful afirma că profesorul şi elevul trebuie să fie pe aceeași poziție, ghidată de teza: *„Eu știu doar că eu nu știu nimic”* [8, p. 266]. O altă abordare o depistăm la Platon care apreciază educația ca fiind cel mai important fundament al întregii vieți omeneşti atribuind profesorului un rol de conducere. Filosoful susținea că este capabil să realizeze actul educațional acel mentor care a atins o anumită vârstă, luând în considerare natura contradictorie a personalității elevului. Mentorul îi pregătește pe elevi să depășească potențialele naturale negative printr-o legătură strânsă spirituală cu elevul, posedând cunoştinţe elementare, îndrumând gusturile și înclinațiile/predispoziţiile elevilor către ocupația în care ulterior aceştia trebuie să ajungă la perfecțiune [9, p.266].

Având în vedere predarea ca un lucru complex, unul dintre primii filosofi ai Greciei Antice, Democrit, credea că este în limita normalităţii ca un mentor să recurgă la impunere în raport cu cei care învaţă. „Dacă copiii nu ar fi impuși să muncească, ei nu s-ar fi învaţăt nici să citească, nici muzică, nici gimnastică, și nici ceea ce întărește virtutea–rușinea”. Cu toate acestea, marele filosof îndemna ca rezultate pedagogice să fie obţinute nu numai prin impunere [1, p.227].

Cercetările istoriei pedagogiei ne permit să constatăm că pedagogul-personalitate și pedagogia ca specialitate are rădăcini istorice în trecutul omenirii. Așadar, **în Roma Antică,** învățători erau numiți oficialii guvernamentali, cei care cunoşteau știința, au călătorit mult şi au văzut multe lucruri, cunoșteau limbile, cultura și obiceiurile diferitelor națiuni.

În vechile cronici chineze, se menționează că în secolul XX î.Hr., în țară exista o organizație care numea în funcția de profesor pe cei mai înțelepți membri ai societății.

În Evul Mediu, profesori, de regulă, erau preoți, călugări, deși în școlile și universitățile urbane profesori deveneau din ce în ce mai multe persoane care au primit o educație universitară. Noul ideal al personalităţii profesorului era acela care posedă cunoștințe, deprinderi și abilități psihologice și pedagogice, iubitor de elevi ca un tată adevărat, capabil să transforme o instituție de învățământ dintr-un loc de rătăcire fără sens şi pedeapsă corporală, într-un templu rezonabil care aduce bucurie de la educație și instruire [10, p.37].

În concluzie, putem spune că profesia didactică a apărut odată cu apariţia omenirii fiind impulsionată de necesitatea transmiterii cunoştinţelor de către membrii experimentaţi către tinerele generaţii care convieţuiau în cadrul societăţii.

Referințe:

1. ЖУКА, А.И., ЕГОРОВА, Ю.Н., ТОРХОВОЙ, А.В. *Методическое сопровождение факультативных занятий введение в педагогическую профессию.* Модуль 1. «В мире педагогической профессии» для X класса учреждений общего среднего образования. Минск, 2015. 311 с.
2. *Ibidem.*
3. PĂUN, E. *Pedagogie. Provocări şi dileme privind şcoala şi profesia didactică.* Iaşi: Polirom, 2017. 230 p.
4. *Ibidem.*
5. *Ibidem.*
6. *Ibidem.*
7. *Ibidem.*
8. *Ibidem.*
9. *Ibidem.*
10. *Ibidem.*